

ŞİMDİ

“ÜLKEMİZ SATILIK

DEĞİLDİR” DEME ZAMANI

1980'

lerle birlikte tüm dünyada çok hızlı ekonomik ve politik değişimler yaşanmaya başlandı. Kimilerine göre bu toplumsal değişim öylesine büyüktü ki, artık hiç bir bilinen ve kullanılan kavram durumu açıklayamıyordu. Sosyalist sistemin çöküşü ile birlikte değişimler daha da boyutlandı. Bu değişimlerin temelinde teknolojik gelişmeler yerleştirildi.

Yaşanan ekonomik/politik değişimlerin, sermayenin uluslararası dolaşımının hızlanması ve yaygınlaşması, sermaye piyasalarının küresel düzeyde entegrasyonu, yabancı yatırımların serbestleştirilmesi, uluslararası şirket örgütlenmeleri gibi görünümlerinden bahsederken “teknolojik gelişme” en çok anılan etken haline geldi.

Teknoloji ve teknolojik gelişme kavramları, neo-liberalizm tarafından değişimleri açıklamak için bize sunulan küreselleşme kavramının ifade ettiği somut gerçekliğin, teknolojiye bağlı kendiliğinden ve adeta doğal bir gelişme olduğunu ispatlamak için sık sık ileri sürülüyor. Böylece, toplumsal yapının baştan aşağıya değişmesinin nedeni, sermayenin çıkarları zemininden, teknolojik gelişmelere kaydırılıyor. Bu kaymanın iki temel ön kabulü var: birincisi, tamamen özerk bir teknolojik değişim vardır ve toplumu

Funda Başaran

yeniden şekillendirmektedir.

İkincisi, yaşananlar ve yaşanacak olanlar kaçınılmaz ve karşı konulamazdır. Oysa tüm bir teknolojik süreç, tercihler, çatışmalar ve anlaşmalar üzerinde şekillenir. Bu anlamıyla teknolojik gelişme, toplumsal gelişmenin bir boyutudur ve toplumsal gelişmenin tüm diğer boyutları gibi sınıf çatışmalarının damgasını taşır.

Toplumsal gelişmelerin sınıf çatışmalarının damgasını taşıdığı bugün yeniden hatırlamak, günümüz kapitalizmini tartışırken kullanılan küreselleşme ve yeni dünya düzeni kavramlarını ve yeni düzenin en önemli bileşeni olan özelleştirme politikalarını tartışabilmek için son derece önemli...

Çünkü sermayenin çıkarları doğrultusunda tüm bir toplumsal dokunun baştan aşağıya değişimini hedefleyen özelleştirme politikaları da gündemimize “kaçınılmaz olduğu” iddiasıyla birlikte girdi. Tüketici yararına olacağı; sermayenin belli ellerde yoğunlaşmasını engelleyerek tabana yayacağı iddiaları yanında;

* Kaçınılmazdı.

* Uygulandığı ülkelerde her kesim tarafından destekleniyordu.

Özelleştirme, yeni düzene ayak uydurmanın, dünyada yaşanan değişimlere dahil olmanın yoluydu. Özelleştirmeye karşı çıkanlar ise değişimi istemeyen, muhafaza-

zakarlardı. Özelleştirme politikalarının tartışılmaya başlanması ile birlikte yıllardır sahip olunan bilginin kurucusu olan kavramlar işe yaramaz hale gelmese de, egemenler tarafından ters yüz edildiler. Bu kafa karışıklığı içinde onların kavramları, yani “küreselleşme ve yeni dünya düzeni” ödünç alınarak argümanlar oluşturuldu. Vaatlerle oluşturulan özelleştirme görüntüsüne karşı parçalı karşı çıkışlar yaratıldı ya da kaçınılmazlığı kabullenilerek yöntemleri üzerine tartışıldı. Ancak genellikle engellenemedi, pek çok ülkede gerçekleştirildi ve sonuçları açığa çıkmaya, vaatlerle gerçeklerin arasındaki çelişkiler netleşmeye başladı.

Küresel kapitalizmin sinir sistemi olarak yeniden yapılandırılmaya çalışılan iletişim ağlarından yayılan haberler bize gösteriyor ki, özelleştirmelere karşı sadece bizim ülkemizde değil tüm ülkelerde emekçiler ve onların örgütleri direniyor. İlk karşı çıkışların tüm ülkelerde emekçilerden geliyor olması ise bir tesadüf değil... Ancak emekçilerin başlattığı karşı çıkışların toplumun tüm kesimlerinde kısa süre içinde destek bulduğu ve yaygınlaştığı da bir gerçek.

Son bir yılda dünyanın dört bir yanında yükselen özelleştirme karşıtı muhalefet örneklerinden Porto Riko ve Ekvador'da da özelleştirmelerden sonra işlerini kaybetme riski ile karşı karşıya

kalan işçilerin başlattığı eylemlerin kısa sürede toplumun geniş kesimleri tarafından, benzer sloganlarla sahiplenildiği gerçeği ile karşılaşılıyor. Porto Riko'da telekomünikasyon alanındaki özelleştirmeler ile Ekvador'da elektrik sektöründeki özelleştirmeler, özel mülkiyete karşı toplumsal çıkarları, uluslararası tekeller, onların yerli işbirlikçileri ve sermayenin küresel örgütlerine karşı bağımsızlık talebini ifade eden "Ülkemiz Satılık Değildir" sloganı ile karşılanıyor. Bu gerçek bize

başka bir şeyi daha gösteriyor: yaşananlar sadece özelleştirme politikalarının sonuçlarına duyulan tepkiler değil, özellikle Güneydoğu Asya krizi gibi hem mali, hem de toplumsal sarsıntılara neden olan süreçlerle birleştiğinde bir bütün olarak küresel sistemin yeniden yapılandırılmasının, sermaye lehine, bağımsızlığa, toplumsal mülkiyete ve demokrasiye yöneltilmiş bir saldırı olduğunun geniş kesimler tarafından anlaşılmasına başladığının ifadesidir.

Yeni dünya düzeninin krizini gözler önüne seren, özelleştirmelerin halka rağmen yapılmasının hiç de kolay olmadığını gösteren dünya çapındaki muhalif hareketler, doğaldır ki bütünüyle sermayenin elinde olan basın organlarında yer almamaktadır ve bu bilgilere hala büyük ölçüde kamu mülkiyetinde olan iletişim ağları ile ulaşıyor olmamız, kamu mülkiyetini savunmayı ve iletişim ağlarının özelleştirilmesine karşı çıkmayı bir kez daha önemli kılmaktadır.

"Puerto Rico No Se Vende" (Porto Riko Satılık Değildir)

Portoriko telekomünikasyon işçileri özelleştirmeye nasıl mücadele edileceğini tüm dünyaya öğretiyor...

1998 yılı Mayıs ayının son günlerinde, Porto Riko Ulusal Telekomünikasyon Şirketi PRTC'nin hissesinin %40'ünün Amerikan GTE firmasına, %5'inin ülkenin en büyük bankalarından olan Banco Popular'a (Halk Bankası), diğer bir %5'in bir grup yerli yatırımcıya satıldığı, %3'lük hissenin de çalışanlara dağıtılacağı açıklandı. PRTC işçileri açıklamayı şirketin ana binası önünde 5 sa-

atten fazla süren bir gösteri ile yanıtladılar. Şirketin 8000 çalışanından 5000 kadarı gösteriye katıldı ve şirketin beyaz yakalı çalışanları temsil eden bir örgütün başkanı, "Savaş ilan edilmiştir. BİZ, telefon işçileri bir adım bile gerilemeyeceğiz" diyerek, PRTC'nin satışını onaylayacak makamları özelleştirmeyi durdurmaya çağırdı.

7 Haziran'da Bağımsız Porto Riko Telefonu Çalışanları sendikası özelleştirmeye karşı grev kararı aldı. Şirkette çalışan memurların sendikası grev kararını daha önce açıkladı. Ülkenin en güçlü sendikalarından olan Elektrik İşçileri Sendikası "telefon işçilerinin grevi bizim de grevimizdir" açıklamasını yaparken, pek çok ülkenin sendika liderlerinden de destek mesajları geldi.

11 Haziran'da işçi ve memur sendikası ortak bir açıklama yaparak 18 Haziran'da grevin başlayacağını bildirdiler. 18 Haziran'da başlayan greve, Elektrik İşçileri Sendikası 23 Haziran'da başladıkları 3 günlük grevle destek verdi. Kamu çalışanları,

elektrik ve su şirketlerinin işçileri ve kamu çalışanları grevci işçileri yalnız bırakmadı. Ülkedeki 1.3 milyon telefon kullanıcısından 75.000'ni servis alamazken, 750 otomatik para makinesinden 210'u servis dışı kaldı. 25 Haziran'da su ve kanalizasyon işçileri ile liman işçileri 1 günlük grevle özelleştirmeye ve PRTC'nin satılmasına karşı tepkilerini gösterdiler. 24 Haziran'da Porto Riko Öğretmenler Birliği, PRTC'nin %5'ini satın alan Banco Popular'da bulunan birlik hesabındaki tüm parasını başka bir bankaya transfer etti. Servis alamayan kullanıcı sayısı 345.000'e yükselirken, şirket 5.2 milyon dolar zarara uğradığını açıkladı. seyahat acentaları rezervasyon sistemleri çıktığı için çalışamaz hale geldiler. Bu arada banka makinelerinin bombalandığı, telefon hatlarının tahrip edildiğine dair haberler sendikalar tarafından yalanlandı.

29 Haziran'da toplanan 60 sendikayı ve demokratik kitle örgütlerini temsil eden 1200 delege ulusal grev çağrısı yaptılar. 30 Haziran'da yapılan toplantıda ise ulusal grevin tarihi, 7 Temmuz olarak belirlendi. Tüm sanayi, taşıma ve acil servis dışındaki hizmet sektörlerini kapsayan genel grev 2 gün sürdü. "Halkın grevi" olarak adlandırıldı ve Porto Riko nüfusunun sekizde birini oluşturan yarım milyondan fazla işçi greve katıldı. 2 günlük "Halkın Grevi"nden sonra telekomünikasyon sektöründe grev, kitlesel desteklerle bir ay daha sürdü. Telekomünikasyon çalışanları, grevin başlamasından tam 42 gün sonra 29 Temmuz'da yeniden işbaşı yaptı. Ancak karşı çıkışlarını kitlesel eylem biçimleri ile sürdürüyorlar.

1 Ekim'de San Juan'da 100.000 kişinin katıldığı bir gösterinin düzenlenmesiyle sokağa taşan özelleştirme karşıtı mücadeleyi, Porto Riko halkının 2/3'si destekliyor. Eğer özelleştirme gerçekleşirse 2700 çalışan işine son verilecek olmasının yanında, halkın büyük bir bölümü verimsizlik iddialarının gerçeği yansıtmadığını düşünüyor ve özelleştirmenin sıradan kullanıcıların faturalarını yükselteceğinin bilincinde gözüküyorlar. Ancak tüm bunların dışında telefon işçilerine verilen yoğun destek, özelleştirmelerin ve neo-liberal politikaların halk üzerinde biriken etkilerini de yansıtıyor. Porto Riko'da işten atılacak olan işçiler de, faturaları kabarcak olan kullanıcılar da aynı görüşü paylaşıyor: "güneşin altındaki herşeyin özelleştirilmesi özel sermaye için iyi olabilir, fakat orta sınıf işçi ve kullanıcı için sadece kötü haberdir" ve ortak sloganları "Puerto Rico no se vende": "Porto Riko satılık değildir".